

פרק 38 ❗ קיסר אדום: החזון של שי

<https://greatgame.blog/wp-content/uploads/2021/10/episode-38.mp3>

להורדת הפרק ❗ [קישור](#).

גם ב-itunes: [קישור](#).

או ב-youtube: [קישור](#).

ערך והלחין את המוסיקה ❗ [גיא שילה](#).

למדנו את הגיאואסטרטגיה של סין. ראינו את הממלכה התיכונה נופלת אל אנרכיה ומלחמות וקמה מחדש כמדינה קומוניסטית. עקבנו אחר מאבקי הכוח בצמרת המפלגה והעליה של הקיסר האדום ❗ שי ג'ינפינג ❗ למרכז הכוח של המפלגה. בפרק היום נקשיב לשי ג'ינפינג ונלמד מהאדם עצמו את החזון שלו לסיין החדשה. בואו נתחיל.

באוקטובר 2017 שי ג'ינפינג [הציג בפני הקונגרס המפלגתי את דו"ח העבודה שלו](#) לשנים 2012-2017. בשלוש וחצי שעות של נאום שי הציג את ההישגים הגדולים של המפלגה בחמש השנים שהיו ושרטט את החזון של המפלגה לחמש השנים הבאות ואף לעתיד הרחוק. בפרק היום נזקק את השקפתו של שי ג'ינפינג מתוך הנאום. אל תדאגו ❗ הפרק לא יהיה באורך של שלוש וחצי שעות. הודות להיכרות שלנו עם [מושגי מפתח בחשיבה המדינית הסינית](#), עם ["מאה שנות השפלה"](#), עם מאבקי הכוח במפלגה הסינית ([חלק א'](#) ו[חלק ב'](#)) ועם [הביוגרפיה האישית של שי](#), יהיה לנו קל להוציא מהנאום של שי את השקפת העולם שלו, השקפת עולם שהיא תנחה אותנו בסקירת הפעילות של סין בעולם היום, אם בכלכלה, בטכנולוגיה או ב"דרך המשי החדשה".

Make China Great Again

אנחנו פותחים את הניתוח שלנו לא בפתיחת הנאום של שי, אלא בגוף הנאום, בתיאור של שי את ההיסטוריה של סין המודרנית: "סין הייתה אחת האומות הדגולות של העולם, עם היסטוריה של מעל 5,000 שנה. אולם עם מלחמות האופיום של 1840 סין נפלה לאפלה של מהומות מבית ותוקפנות זרה❗ תחייה לאומית הייתה החלום הגדול ביותר של העם הסיני בעת המודרנית."

לשי ג'ינפינג יש תמונה מאוד ברורה של ההיסטוריה הסינית ושל מקומה של המפלגה הקומוניסטית בה: גדולה, נפילה, תחייה. גדולה כתרבות הסינית העתיקה בת 5,000 שנה. נפילה במאה שנות ההשפלה עקב "מהומות מבית ותוקפנות זרה". תחייה לאומית בהנהגתה של המפלגה הקומוניסטית הסינית. התחיה הלאומית היא גם "החלום הסיני", החלום והשאיפה של העם הסיני כולו.

התיאור של שי את ההיסטוריה הסינית כנפילה מגדולה אינו חדש וכבר עמדנו ב"מאה שנות השפלה" על חשיבות הנרטיב הזה למפלגה הקומוניסטית. חשוב אבל להדגיש שהנרטיב הזה אינו חדש גם אצל שי וכבר בתחילת שלטונו, ב-2012, הוא אמר דברים זהים. יותר מזה [2] אחד הנאומים הפומביים הראשונים של שי כמזכירה המפלג היה במקום סימבולי מאוד [2] בתערוכה "הדרך להתחדשות" בבייג'ין.

ב-2012 שי ג'ינפינג וחברים נוספים בוועידה הקבועה ביקרו בתערוכה "הדרך להתחדשות" במוזיאון הלאומי של סין בבייג'ין [מקור]. התערוכה הציגה את המסע של האומה הסינית ממלחמת האופיום הראשונה ונפילת שושלת צ'ינג אל תקופת שלטונה של המפלגה הקומוניסטית הסינית.

שי ג'ינפינג סקר את המיצגים בתערוכה והתעכב במיוחד על מוצגים מהמאה ה-19, מתקופת מלחמת האופיום, כולל מפות המתארות את הטריטוריות שנלקחו מסין ע"י המעצמות הזרות כמו הונג קונג ומקאו. בנאום שנשא בתערוכה אמר שי כי: "האומה הסינית סבלה קשיים ונדרשה לקורבנות חריגים בהיסטוריה המודרנית של העולם [2] אך העם הסיני לא נכנע, נאבק ללא הפסק ולבסוף לקח שליטה על גורלו והתחיל את התהליך הגדול של בניית האומה שלנו".

בואו ונתעכב רגע על הניסוח של שי: סין סבלה קשיים ונאלצה לשלם קורבנות חריגים בהיסטוריה העולמית. "נאלצה לשלם קורבנות חריגים" [2] מי נאלץ לשלם קורבנות? מי בדרך כלל סובל [2] התוקפן או המותקף? המותקף כמובן, הקורבן. שי בעצם אמר ואומר שסין נפלה קורבן, הותקפה ונפגעה. "מאה שנות השפלה" היא הסיפור של סין כקורבן. מכאן שכשסין באה לתקן את שנעשה לה, כשסין באה להשיג את "התחייה מחדש", בהכרח שיש לה את **ההצדקה המוסרית**. היא הקורבן [2] איך מישהו יכול להאשים את הקורבן במשהו?

אבל מה בכלל כוללת התחייה הלאומית? היא כוללת קדמה טכנולוגית, כוח צבאי, שגשוג כלכלי ומעמד בינלאומי. אבל קודם כל ולפני הכול היא כוללת את "האיחוד מחדש" של טריטוריות סיניות שנלקחו מסין ב"מאה שנות השפלה". אילו טריטוריות? הונג קונג, מקאו, טאיוואן, טיבט, שינג'יאנג ומנצ'וריה. לאלו אפשר גם להוסיף את ים סין הדרומי, שסין רואה בו שטח היסטורי מקורי שלה [מקור]. כחלק מהחלום הסיני של תחייה לאומית, החזרת **כל הטריטוריות** היא חובה. כפי ששי עצמו בנאום ב-2017: "פתרון שאלת טאיוואן בשביל להשיג את האיחוד מחדש של כל האומה הסינית הוא שאיפה של כל העם הסיני ואינטרס יסוד של האומה הסינית" וכמו כן "אנחנו לעולם לא נאפשר למישהו, ארגון או מפלגה פוליטית בכל זמן או בכל צורה להפריד כל חלק מהטריטוריה הסינית מסין!".

סין בתקופת צ'ינג. מקור: בריטניקה.

התחייה מחדש מחייבת איחוד מחדש של הטריטוריה הסינית, איחוד שנועד לתקן פשע שנעשה לקורבן הסיני. אם מישהו מתנגד לאיחוד מחדש של סין [?] כמו ארה"ב, הדאלי לאמה או בדלנים אויגורים [?] הרי שהוא מתנגד לתיקון של פשע והופך לכן לשותף בו, שלא לומר שהוא בעצמו הופך לתוקפן, פושע, ויורש של המעצמות הזרות שתקפו את סין במלחמות האופיום. מנקודת מבט כזו כל ביקורת זרה על ממשלת סין ופעילותה במדינה היא לא לגיטימית, מעצם היותה ביקורת זרה. היא ממשיכה את התוקפנות הזרה נגד סין ולכן המענה היחיד לה הוא דחייתה לחלוטין, בדרך כלל בליווי זעם מופגן.

לדוגמה ביוני 2016 שר החוץ הסיני התפוצץ מזעם במסיבת עיתונאים בקנדה על עיתונאית ששאלה בנוגע למצב זכויות האדם בסין. הוא הבהיר בכעס שהשאלה מלאה ביהירות ודעה קדומה ושרק העם הסיני יכול לעסוק בזכויות האדם בסין [מקור]. ביוני 2017 שגרירות סין בווינגטון פרסמה הודעה ש"לעם הסיני יש כל זכות לזעום [?] על ההחלטה השגויה" של ווינגטון למכור נשק בהיקף של כמיליארד וחצי דולר לטאיוואן [מקור] כי בכל זאת טאיוואן היא חלק מסין העממית ולא מדינה ריבונית כבר 70 שנה. במאי 2019 משרד החוץ הסיני הגיב לדיווחים אמריקאים על קיום מחנות ריכוז בשינג'יאנג בהכחשה שמדובר במחנות ריכוז וקרא לארה"ב להפסיק להתערב בענייניה הפנימיים של סין [מקור]. באמת שאנחנו יכולים לבלות יום שלם בכל התקפי הזעם של סין וחוסר המוכנות לקבל כל ביקורת על ענייניה הפנימיים או מה שהיא רואה כטריטוריות שהן חלק מ-"Greater China" אבל אני חושב שהבנתם את הנקודה [?] סין היא הקורבן, היא מתקנת עוול היסטורי. אם אתם מונעים זאת ממנה [?] אתם התוקפן ומשתתפים בפשע. זה לא משנה אם אתם מבקרים את מצב זכויות האדם בשינג'יאנג או חופש הביטוי בהונג קונג [?] הממשלה הסינית דוחה את הביקורת כלא לגיטימית.

והיא לא דוחה רק ביקורת זרה בגלל תפיסת הקורבן, אלא גם ביקורת מבית.

המפלגה מנהיגה

אם סין נפלה, הרי שיש סיבה או סיבות שבגללן היא נפלה. אם היא עולה מחדש, יש סיבה או סיבות שהיא עולה. הסיבות לנפילה הן ברורות לשי: מהומות מבית ומעצמות זרות. אולם מה או מי הצליחו להביא לעליה מחדש של האומה הסינית? רבים הפטריוטים שהקריבו את חייהם בניסיון להושיע את האומה, ללא הועיל. רק גוף אחד הצליח להרים ולהצעיד את סין חזרה למעמדה ככוח עולמי: המפלגה הקומוניסטית.

שי ג'ינפינג מאמין שהמפלגה הקומוניסטית היא הסיבה לעלייה של סין ולכן היא הגוף הפוליטי היחיד הלגיטימי של האומה הסינית, הגוף הפוליטי היחיד שיכול וצריך להנהיג את סין קדימה. בשביל שי ג'ינפינג שליטת המפלגה היא דבר ברור מאליו: "ברור שהמאפיין המגדיר של 'סוציאליזם עם תווים סינים' הוא שהנהגת המפלגה הקומוניסטית של סין היא הכוח העליון להנהיג פוליטית [2]. למפלגה ההנהגה הכוללת בכל התחומים של המאמץ הלאומי בכל חלקי המדינה [2] עלינו להבטיח שהמפלגה תמיד מספקת הנהגה כוללת ותיאום המאמצים שכל המעורבים". במילים אחרות [2] המפלגה מנהיגה בהכול, אם בכלכלה, בסביבה, בתרבות או בחדשנות. המפלגה נמצאת בכול וכולם עוקבים אחר המפלגה.

מה אם מישהו מתנגד למפלגה? או חושב שהמפלגה לא צריכה להיות הגוף הפוליטי היחיד? אם הוא מתנגד למפלגה, הרי שהוא מאיים על הסיכוי להגשים את החלום הסיני של תחייה לאומית. המפלגה היא היחידה שהצליחה איפה שכל השאר נכשלו, היא היחידה שהוכיחה את עצמה והיא לכן היחידה שמתאימה להנהיג. כל גוף אחר, כל חלופה אחרת לשלטון המפלגה, אינם מתאימים להנהיג את האומה לתחייה הלאומית. לתמוך לכן בהחלפת שלטון המפלגה הוא איום על החלום הסיני ועל השאיפה של כל העם הסיני. מה אתם הייתם עושים לאיום כזה?

בפרק הבא נראה בדיוק מה שי והמפלגה הקומוניסטית עושים לאיום כזה, שמגולם בעיקר ע"י גופים בחברה האזרחית של סין. תחת שי אחיזת המפלגה בחברה הסינית התהדקה. בסוף 2018 סין הייתה במקום השני בעולם במספר העיתונאים הכלואים בה אחרי טורקיה [מקור], ונכון לאוקטובר 2018 ישנם 1,400 אסירים פוליטיים בסין [מקור]. בתקופתו של שי הצנזורה במרחב הדיגיטלי גדלה והשתכללה וסין פועלת כל העת לקדם את הרעיון שמרחב הסייבר הוא "מרחב לאומי", בו למדינה יש ריבונות כמו כל מרחב אחר. אתם יכולים לנחש לבד למה היא מעוניינת בהלאמת האינטרנט.

נוסף על הידוק האחיזה בחברה האזרחית, המפלגה ברשות שי הגדילה גם את אחיזתה בכלכלה. תחת שי המפלגה הגדילה את נוכחותה בחברות סיניות ע"י הכנסת חברי מפלגה והקמת תאים מפלגתיים בחברות, פרטיות וממשלתיות. המפלגה עושה זאת בין השאר להבטיח שבעלי ההון יהיו חלק מ"האקולוגיה המפלגתית", במקום שיתמכו פיננסית בגופים המתנגדים לה.

השליטה בכלכלה נובעת גם מהיעדים ששי והמפלגה הציבו לעצמם. בקונגרס ה-18 ב-2012 הוצבו שני "יעדי מאה" למפלגה. היעד הראשון הוא הגעה ב-2021 להכפלה של התמ"ג לנפש מ-4,500 דולר ב-2010 ל-11,400 דולר (בדולרים של 2010 כמובן). היעד הזה יציין את הפיכתה של סין לחברה "משגשגת במתינות" וניצחון כלכלי משמעותי למפלגה הקומוניסטית, שתחגוג ב-2021 מאה שנים להיווסדה. היעד השני יהיה ב-2049, במאה שנים לרפובליקה העממית, ובו התמ"ג לנפש מתוכנן להגיע ל-55,000 דולר, מה שיהפוך את סין למדינת עולם ראשון משגשגת [מקור].

בשביל להגיע ליעדים המפלגה הסינית צריכה להבטיח צמיחה בתמ"ג של כ-6% כל שנה, מעכשיו ועד 2049. מדובר בקצב צמיחה שמדינות מפותחות מעולם לא ראו. המפלגה הקומוניסטית מבקשת להציב תקדים היסטורי, שלא ברור אם השוק החופשי לבד יכול להשיג. לכן המפלגה צעדה קדימה, מנהיגה את הכלכלה הסינית לקצב הצמיחה הדרוש לה בשביל לסמן וי על היעדים שהציבה לעצמה.

המחיר של השגת היעדים הללו הוא כבד: המפלגה אינה מאפשרת לכלכלה לעבור מחזורים טבעיים של צמיחה ומיתון, לתת לחברות פחות יעילות למות וליעילות להתרחב. המפלגה מבצעת תכנון מרכזי של המשק, תכנון שהוא לא יעיל, פוגע ביזמות ומנפח את החוב הסיני. סין בעצם חוזרת על כל הטעויות של "[הקפיצה הגדולה קדימה](#)", הופכת את הכלכלה שלה לשבירה ומגדילה את הנזק שברבור שחור יעשה בה. עוד נתעכב על הנושא בהרחבה לקראת סוף הסדרה.

מדוע המפלגה משלמת את המחיר הגדול הזה? משום "[מנדט השמיים](#)". כפי שהרחבתי בתחילת הסדרה, "מנדט השמיים" הוא עמדת החשיבה הסינית על זכותו של השליט לשלוט. השליט זכאי לשלוט כל עוד הוא דואג לעם. אבי הרפורמות בסין, דנג שיאופינג, טען שהלגיטימציה של המפלגה תלויה ברווחתו של העם הסיני ☐ אם העם לא יהנה מרווחה חומרית, הוא ינער מעצמו את המפלגה [מקור]. שי ג'ינפינג בנאומו אמר בפירוש שאחת ממטרות המפלגה היא לדאוג "לאושר של העם הסיני", לנוחיות החומרית שלו ולרמת חיים גבוהה יותר. שי מודע לחלוטין שהמפלגה חייבת להבטיח את הרווחה של העם הסיני חומרית, אם היא רוצה להמשיך לשלוט בו פוליטית. יעדי המאה הם לא "סתם" יעדים שהמפלגה החליטה לקבוע. הם יעדים שנוגעים ליוקרה הלאומית של סין ולרווחה של העם הסיני. הם אינם היחידים.

"סין 2025" והחזית המדעית

במהלך הנאום שלו שי ג'ינפינג הזכיר מספר פעמים את התרומה של סין לציוויליזציה האנושית, במיוחד בתחום המדע והטכנולוגיה. הסינים היו הראשונים להשתמש באבק שריפה ובנייר, הראשונים להדפיס ולעשות שימוש במצפן מגנטי. כחלק מחלום התחייה הלאומית, שי ג'ינפינג רוצה שהאומה הסינית תחזור לחזית המחקר המדעית והטכנולוגית: "עלינו לכוון לחזיתות של המדע והטכנולוגיה, לחזק את המחקר הבסיסי ולהשיג פריצות דרך במחקר בסיסי חלוצי ובהמצאות מקוריות".

יש שלוש סיבות למה שי ג'ינפינג רוצה שסין תהיה "ארץ של ממצאים": יוקרה לאומית, כוח צבאי וכוח כלכלי. יוקרה לאומית ברורה לנו [?] כמי שמתגאים בהיותנו "מדינת הסטרטאפ" ו"עם פרסי הנובל" אנחנו יכולים להבין את היוקרה הלאומית שבאה עם הצלחה מדעית. שי רוצה שסין תחזור להיות מרכז מדעי וטכנולוגי בעולם, שתוביל את העולם כפי שעשתה לפני מילניום.

כוח צבאי מבוסס בימינו על קדמה טכנולוגית ומדעית. אחת הסיבות שהגעתי לגיאופוליטיקה היא הקשר בין סוגיות הנדסיות לסוגיות ביטחוניות. קחו לדוגמה את הנושא של כלים היפרסונים (Hypersonic), כלים הנעים במהירות של מעל 5 מאך. כלים כאלה יחוללו מהפכה בתעופה האזרחית והצבאית. כלי היפר-סוני יוכל לטוס מניו-יורק ללונדון בשעה, או להפציץ מטרה בפקיסטן מארה"ב בשעתיים. טילים היפר-סונים יהיו קשים מאוד ליירוט ויוכלו לכסות את העולם כולו בקלות יחסית. כל מעצמה היום מתחרה להשיג את הטכנולוגיה [?] אם ארה"ב, סין או רוסיה.

וזו רק דוגמה אחת. יש לנו גם מערכות עזר לקבלת החלטות, רובוטים אוטונומיים, טילי שיוט חכמים, צוללות חמקניות, חיילי הדור הבא ועוד פרויקטים וטכנולוגיות רבות שנחקרות באינטנסיביות במכוני מחקר בעולם. שי מבין שאם הוא רוצה שסין תהיה מעצמה צבאית עולמית, היא חייבת כוח טכנולוגי ראשון במעלה שיקדם את יכולות הצבא שלה.

שלישית, קדמה טכנולוגית מביאה איתה כוח כלכלי. אין סיכוי לכלכלה הסינית להחזיק אחוזה צמיחה של 6% ללא שינוי עמוק בכלכלה שלה. היא לא יכולה עוד לייצר רק low-tech וחייבת להתקדם במעלה שרשרת הערך הגלובאלית, לתעשיות ושווקים מבוססי ידע [מקור]. הממשלה הסינית השקיעה משאבים רבים להשיג את החדשנות הזו במסגרת תוכנית "Made in China 2025" או "סין 2025" (תסלחו לי, אך לתרגם את השם ל"מיוצר בסין 2025" נשמע לי מסורבל). מטרת התוכנית לעודד חדשנות סינית במדע וטכנולוגיה ולהפוך את התעשייה הסינית לעצמאית ואף מתחרה עם המערב בתחומים טכנולוגיים כמו רכבים חשמליים, אינטליגנציה מלאכותית, טכנולוגיה ירוקה ועוד [מקור].

שי ג'ינפינג רוצה לראות את סין מתקדמת יותר, חכמה יותר, חזקה יותר ומאוחדת תחת דגלה של המפלגה הקומוניסטית. הוא רוצה לראות את הגשמתו של חלום התחייה הלאומית של האומה הסינית ולהצעיד לא רק את סין לעידן חדש/ישן, אלא גם את העולם כולו. הוא רוצה להכניס את העולם כולו "תחת השמיים".

קהילה עם עתיד משותף לאנושות

הקטע הבא מהנאום כל-כך חשוב שאני רוצה להביא לכם אותו באנגלית, בשביל לוודא שהתרגום שלי לא פוגע בחדות הניסוח. שימו לב בבקשה לניסוח של הקטע הבא:

"We call on the people of all countries to work together to build a community"

with a shared future for mankind [...] We should resolutely reject the Cold War mentality and power politics, and take a new approach to developing state-to-state relations with communication, not confrontation, and with partnership, not alliance".

שימו לב למה ששי ג'ינפינג אומר כאן כי מה שהוא אומר **קובר כל רעיון שסין תהיה בשבילנו ארה"ב חדשה**: "עלינו לדחות את המנטאליות של המלחמה הקרה [2] ולנקוט גישה חדשה [2] של שותפות ולא של בריתות". גישה חדשה של **שותפות ולא של בריתות**. מה הכוונה? הכוונה היא ששי לא רוצה לבנות מחנה כמו ארה"ב במלחמה הקרה. הוא לא רוצה נאט"ו סיני, או לשלוח את צבא השחרור העממי להגן על מדינות רחוקות מהמולדת. הוא לא רוצה להיות קשור או מחויב לאיזו מדינה ובאותה מידה הוא לא רוצה שאף מדינה תהיה מחויבת אליו. הוא רוצה קהילה בעלת עתיד משותף לאנושות, קהילה מכילה ומקבלת שמחפשת שיתוף פעולה במקום מאבק.

נשמע מוכר?

הקהילה המשותפת של שי היא מערכת "**כל שתחת השמיים**" של תקופת צ'ינג. כפי שהסברתי בפרק "ארץ ושמיים" מערכת "כל שתחת השמיים" מסדרת מדינות משנה מסביב למעצמה מרכזית, אך במקום להסדיר את היחסים ביניהן במערכת בריתות שיוצרת מחנה אחד, מערכת "כל שתחת השמיים" מתמקדת בהכרה של מדינות המשנה בעליונות המעצמה המרכזית ובאחריות הכללית של המעצמה לרווחתן של המדינות סביבה. במערכת כזו אין בריתות אסטרטגיות, יש קשרי מסחר ושיתוף פעולה. כל אחד מהשחקנים המדינתיים דואג לאינטרס שלו תוך התחשבות מנומסת באחר, וכמובן תוך התחשבות באינטרסים של המעצמה המרכזית.

הסדר העולמי של שי ג'ינפינג אינו סדר אימפריאליסטי, או סדר המחלק את העולם ל"אנחנו" ו"הם". הוא סדר בו סין תשב במרכז העולם, משגשגת ובטוחה, ושעריה יהיו פתוחים בפני כל באי העולם. הייתי אומר שזה סדר טוב יותר מן הסדר הנוכחי, אילולא ידעתי שאותה סין שתשב במרכז תהיה סין של המפלגה הקומוניסטית [2] רודנית, מושחתת ודורסנית.

סיכום ומכאן והלאה

שי ג'ינפינג רוצה להשיג תחייה לאומית לסין ורווחה חומרית לעם הסיני. הוא רוצה את סין תחת הנהגת המפלגה, מאוחדת, חזקה, מתקדמת וצומחת. הוא רוצה סין שתשב לבטח במולדתה ההיסטורית ותושיט את ידה לכל באי העולם. מכאן אנחנו יוצאים למסע חדש ב"קיסר האדום": לראות איך החזון הזה מתממש ואת הצד האפל שלו.